

Sygnatura akt VIII Ga 244/13

WYROK

WIMIENIURZECZYPOSPOLITEJPOLSKIEJ

Dnia 13 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj

Sędziowie: SO Agnieszka Woźniak

SR del. Natalia Pawłowska-Grzelczak (spr.)

Protokolant: stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2013 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko (...) spółce akcyjnej V. (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2013 roku, sygnatura akt X GC 46/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO A. Woźniak SSO P. Sałamaj SSR del. N. Pawłowska-Grzelczak

Sygn. akt VIII Ga 244/13

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) spółki akcyjnej w W. V. (...) kwoty 5.410,14 złotych z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz z kosztami postępowania sądowego, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko powód wskazał, iż w dniu 27 maja 2012 roku doszło do kolizji drogowej, w której uczestniczył posiadany przez D. S. na podstawie umowy leasingu nr (...), zawartej z (...) spółką akcyjną w P. samochód marki R. (...) o nr rej. (...). Sprawca odpowiedzialny za zdarzenie legitymował się polisą potwierdzającą zawarcie umowy z pozwanym zakładem ubezpieczeń w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego. D. S. na czas likwidacji szkody korzystał z samochodu zastępczego marki R. (...) o nr rej. (...) wynajętego mu przez powoda na rzecz, którego w dniu 6 czerwca 2012 r. tj. w dniu zakończenia naprawy uszkodzonego samochodu, zdania pojazdu zastępczego i wystawienia z tego tytułu faktury nr (...), opiewającą na

kwotę 5.276,70 zł brutto, przelał wierzytelność przysługującą mu wobec pozwanego o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego, dokonując w ten sposób zapłaty za wykonaną usługę. Powód w dniu 13 czerwca 2012 r. zgłosił pozwanemu roszczenie w zakresie kosztów najmu pojazdu zastępczego, informując jednocześnie o przelewie wierzytelności.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie w dniu 6 grudnia 2012 roku, powództwo zostało uwzględnione w całości.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana zaskarżyła orzeczenie w całości i wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona pozwana wskazała, iż kwestionuje roszczenie powoda co do zasady i co do wysokości. Zanegowała skuteczność zawarcia umowy najmu pojazdu z dnia 27 maja 2012 r., przelewu wierzytelności z dnia 6 czerwca 2012 r. oraz fakturę nr (...) w odniesieniu do umowy najmu pojazdu zastępczego, a także poniesienie tego kosztu przez poszkodowanego. Pozwany powołując się na uchwałę SN z 17 listopada 2011 r. o sygn. akt: III CZP 5/11 podniósł, że refundacji mogą podlegać tylko wydatki rzeczywiście poniesione na najem pojazdu zastępczego. Nie wszystkie jednak wydatki pozostające w związku z przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym mogą być refundowane, istnieje bowiem obowiązek wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszenia jej rozmiarów. W opinii pozwanego powód w żaden sposób nie udowodnił, że koszt pojazdu zastępczego został poniesiony przez poszkodowanego. Nadto według strony pozwanej wbrew twierdzeniom powoda wynajmujący z pominięciem zapisów umowy nie wystawił najemcy faktury, na którą powołuje się powód, gdyż z treści przedmiotowego dokumentu wynika jednoznacznie, iż dotyczy ona organizacji i obsługi szkody komunikacyjnej z dnia 27 maja 2012 r. – R. (...) nr rej. (...) S.A. nr szkody (...), a nie najmu pojazdu.

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zasądził od pozwanego (...) spółki akcyjnej w W. V. (...) na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 5410,14 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 października 2012 r. do dnia zapłaty i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1488,00 zł (tysiąc czterysta osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach i wnioskach.

D. S. prowadzi działalność gospodarczą, której głównym przedmiotem jest szkolenie kierowców. W dniu 31 lipca 2009 r. w P. D. S. zawarł na okres 61 miesięcy umowę leasingu operacyjnego nr (...) z (...) S.A. z siedzibą w P., której przedmiotem był samochód marki R. (...) -d A. 1.2 16V 75 (R. (...)), rok produkcji 2009, nr nadwozia (...) o nr rej. (...). Powyższy samochód był wykorzystywany przez D. S. i jego pracowników do prowadzonej działalności gospodarczej, jako pojazd szkoleniowy. W dniu 27 maja 2012 roku w S. doszło do kolizji drogowej, w której uczestniczył opisany wyżej samochód osobowy używany przez D. P. jako instruktora nauki jazdy w ramach w prowadzonej przez D. S. działalności gospodarczej. Odpowiedzialność za zdarzenie ponosił M. K., kierujący pojazdem marki F. (...) o nr rej. (...) i pojazd ten był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdu w (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. V. (...). Tego samego dnia tj. 27 maja 2012 r. z uwagi na konieczność prowadzenia działalności gospodarczej w sposób niezakłócony i umożliwiający kształcenie dotychczasowych i nowych kursantów, D. S., na czas naprawy uszkodzonego pojazdu R. (...) o nr rej. (...) wynajął od (...) spółki z o.o. z siedzibą w S. samochód zastępczy marki R. (...) o nr rej. (...). Opłatę za najem samochodu zastępczego ustalono na kwotę 390 złotych netto za każdą rozpoczętą dobę. Zawarta w dniu 27 maja 2012 r. między D. S., a (...) spółką z o.o. z siedzibą w S. umowa najmu pojazdu zastępczego na czas naprawy uszkodzonego pojazdu przewidywała, że zapłata należnego czynszu nastąpi na podstawie faktury VAT, którą wynajmujący wystawi w terminie 3 dni od dnia zwrotu przez D. S. pojazdu. Strony tej umowy umówiły się nadto, że należność kwoty czynszu zostanie uregulowana przez D. S. poprzez przełanie na rzecz (...) spółki z o.o. z siedzibą w S. wierzytelności przysługującej mu wobec ubezpieczyciela sprawcy szkody. W dniu 27 maja 2012 r. wydano też D. S. opisany wyżej pojazd zastępczy natomiast w dniu 6 czerwca 2012 r. w związku z zakończeniem przez D. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) naprawy uszkodzonego w dniu 27 maja 2012 r. samochodu marki R. (...) o nr rej. (...), D. S. zdał wynajęty pojazd zastępczy marki R. (...) o nr rej. (...). Wynajem pojazdu zastępczego trwał zatem łącznie 11 dni. Całkowity koszt najmu stanowił zaś kwotę 5.276,70 zł

złotych brutto, na którą opiewała faktura VAT nr (...) z dnia 6 czerwca 2012 r. W dniu 6 czerwca 2012 r. doszło również do zawarcia pomiędzy D. S., a (...) spółką z o.o. z siedzibą w S., zgodnie z postanowieniami umowy najmu pojazdu zastępczego z dnia 27 maja 2012 r., umowy przelewu wierzytelności przysługującej D. S. wobec (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. V. (...), jako ubezpieczycielowi sprawcy zdarzenia komunikacyjnego, wskutek którego uszkodzeniu uległ posiadany przez D. S. pojazd, o naprawienie szkody wywołanej tym zdarzeniem, w tym o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego. Pismem z dnia 11 czerwca 2012 r. doręczonym w dniu 13 czerwca 2012 r. (...) spółka z o.o. z siedzibą w S. zgłosiła (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. V. (...) roszczenie o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego i wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 5.276 zł. Decyzją z dnia 17 czerwca 2012 r. (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. V. (...) odmówiło wypłaty odszkodowania. W dniu 21 sierpnia 2012 r. (...) spółka z o.o. z siedzibą w S. wezwała (...) spółkę akcyjną z siedzibą w W. V. (...) do zapłaty kwoty 5.276,70 zł tytułem zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego wynajętego na czas naprawy uszkodzonego w dniu 27 maja 2012 r. pojazdu marki R. (...) o nr rej. (...) tj. wierzytelności nabytej przez powódkę od D. S.. Zapłata ta jednak nie nastąpiła.

Dokonując oceny prawnej zgłoszonych roszczeń Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd I instancji wskazał, że strona powodowa oparła swoje żądanie o dyspozycję art. 822 kc zgodnie, z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim względem, których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz została zawarta umowa ubezpieczenia (§ 1). Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń (§ 4). Zdaniem Sądu Rejonowego poza sporem pozostawał fakt, że samochód pozostający w posiadaniu D. S. został uszkodzony i wymagał naprawy. Również okoliczności kolizji w wyniku, której samochód poszkodowanego uległ uszkodzeniu nie były przedmiotem sporu. W tym stanie rzeczy zdaniem Sądu I instancji spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej posiadacza samochodu marki F. (...) o nr rej. (...), a w konsekwencji odpowiedzialności ubezpieczyciela za szkodę wyrządzoną powodowi w związku z ruchem tego pojazdu. Zdaniem Sądu Rejonowego stanowisko pozwanego negujące skuteczność umowy najmu pojazdu z dnia 27 maja 2012 r. oraz umowy przelewu wierzytelności z dnia 6 czerwca 2012 r., jak również negujące istnienie roszczenia wobec braku skuteczności faktury nr (...) w odniesieniu do umowy najmu pojazdu zastępczego nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd I instancji wyraźnie podkreślił, iż z treści umowy z dnia 27 maja 2012 r. wynika jednoznacznie, iż jej strony zawarły umowę najmu pojazdu zastępczego. Zawarcie powyższej umowy przez D. S. z powodową spółką, jako zajmującą się wynajmem pojazdów zastępczych stanowiło następstwo kolizji drogowej w wyniku, której uszkodzeniu uległ pojazd, specjalistyczny niezbędny dla prowadzonej przez poszkodowanego działalności gospodarczej. Zgodnie z postanowieniami powyższej umowy powódka zobowiązała się do wydania pojazdu zastępczego D. S. tj. samochodu marki R. (...) o nr rej. (...), a D. S. zobowiązał się do zapłaty czynszu najmu w wysokości 390 zł za każdą rozpoczętą dobę najmu. Powyższe wskazuje na to, iż stosunek zobowiązaniowy wyczerpywał wszystkie istotne elementy umowy najmu, o których mowa w art. 659 § 1 k.c. zgodnie, z którym przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nie oznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz. W opinii Sądu Rejonowego bezsprzecznym jest, iż po stronie D. S. wystąpiła uzasadniona konieczność korzystania z pojazdu zastępczego w celu kontynuowania prowadzonej działalności gospodarczej. Zatem wynajęcie samochodu zastępczego należało uznać za szkodę pozostającą w normalnym związku przyczynowym z kolizją mającą miejsce w dniu 27 maja 2012 r. Sąd I instancji wywiódł także, że usprawiedliwiony okres wynajmu pojazdu zastępczego zaczyna się z chwilą powstania kolizji, a kończy się z momentem naprawy uszkodzonego samochodu, co w tej sprawie miało miejsce już w dniu 6 czerwca 2012 r., wynika to bezpośrednio wynika z karty szkody nr (...) (...) sporządzonej przez D. Ł. (...), gdzie dokładnie określono datę przyjęcia pojazdu do naprawy, datę rozpoczęcia naprawy, dni wolne, datę oględzin samochodu. Stąd też zdaniem Sądu Rejonowego uznać należy, że okres 11 dni wynajmu samochodu zastępczego był okresem koniecznym i niezbędnym z uwzględnieniem czasu potrzebnego na zakup części zamiennych i oględziny ubezpieczyciela. Jednocześnie W związku z tym w ocenie Sądu Rejonowego z tego tytułu przysługiwało mu roszczenie o odszkodowanie wobec pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. V. (...) jako ubezpieczycielowi sprawcy kolizji w wysokości ustalonej w fakturze nr (...). Odnosząc się do

przedmiotowej faktury Sąd I instancji podkreślił, że wprawdzie w tytule faktury wskazano „organizację obsługi szkody komunikacyjnej z dnia 27 maja 2012 r, - R. (...) nr. rej. (...) S.A. nr szkody (...)”, to fakt ten nie uzasadnia odmowy wypłaty odszkodowania albowiem strona powodowa dochodziła odszkodowania w wysokości iloczynu dni najmu i stawki ustalonej w umowie z dnia 27 maja 2012 r. (11 zł x 390 zł netto). Odnosząc się do stawki czynszu najmu Sąd Rejonowy zważył, iż w sprawie wykazano między innymi poprzez przedłożenie obowiązujących cenników w innych wypożyczalniach, że stawka za dzień najmu w kwocie 390 zł za rozpoczętą dobę stanowi stawkę średnią stosowaną na terenie S. przez inne wypożyczalnie zajmujące się wynajmem tego samego rodzaju pojazdów.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że D. S. przysługiwało roszczenie odszkodowawcze od pozwanego ubezpieczyciela, a w ramach szkody poniesionej na najem samochodu zastępczego, mógł on na zasadzie art. 509 § 1 k.c. przenieść swoją wierzytelność na powoda, przy czym na uwagę zasługuje fakt, iż cesji tej nie sprzeciwiała się ustawa, zastrzeżenie umowne albo właściwość zobowiązania. Sąd zwrócił uwagę, że z samego faktu, iż przelew wierzytelności zastrzeżono już w umowie najmu nie można wywodzić niepowstania szkody.

W oparciu o powyższe Sąd Rejonowy żądanie pozwu uwzględnił w całości. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu Sąd Rejonowy oparł o przepisy art. 98 i 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając wydany wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

1. Naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

a) art. 361 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu przez Sąd, iż powodowi przysługuje prawo do domagania się zapłaty kosztów wynajmu pojazdu zastępczego również w sytuacji, gdy poszkodowany nie poniósł wydatków związanych z najmem pojazdu zastępczego, podczas gdy na mocy postanowienia umowy najmu pojazdu zastępczego z dnia 27 maja 2012 roku należność kwoty czynszu przysługującego wynajmującemu zostanie uregulowana przez przeniesienie na rzecz wynajmującego wierzytelności przysługującej najemcy wobec ubezpieczyciela sprawy szkody. Poszkodowany nie był zatem zobowiązany do uiszczenia czynszu najmu w pieniądzu, ponieważ dokonał cesji wierzytelności odszkodowawczej, która na skutek ww. postanowienia umowy najmu nie została określona co do wysokości;

b) art. 436 k.c. w zw. z art. 805 k.c. i art. 822 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż odpowiedzialność gwarancyjna ubezpieczyciela za szkodę związaną z utratą możliwości korzystania z pojazdu w trakcie trwania jego naprawy powstaje w momencie zaistnienia zdarzenia szkodowego, podczas gdy szkoda powstaje dopiero z chwilą rzeczywistego poniesienia kosztów z tym związanych. Poszkodowany nabywa więc roszczenie wobec sprawcy szkody, a pośrednio wobec ubezpieczyciela z chwilą poniesienia konkretnych wydatków na najem pojazdu i od tej daty może dysponować tą wierzytelnością. Nabycie prawa do refundacji kosztów najmu pojazdu zastępczego powstaje z chwilą ich faktycznego poniesienia tj. zaistnienia realnej szkody. Sąd Najwyższy podkreślił, iż zwrotowi mogą podlegać tylko wydatki rzeczywiście poniesione z tytułu najmu pojazdu zastępczego,

2. Naruszenie prawa materialnego, a to przepisu art. 6 k.c. w związku z art. 361 k.c. oraz zastosowania prawa procesowego, a to przepisu art. 232 k.p.c., poprzez ich błędne zastosowanie polegające na zwolnieniu powoda z obowiązku wykazania poniesienia kosztów najmu pojazdu zastępczego, podczas gdy to na powodzie ciążył obowiązek wykazania, że roszczenie przysługuje w szczególności, że poszkodowany rzeczywiście poniósł te koszty.

3. Błąd w ustaleniach faktycznych, na skutek naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c., polegający na niezgodności ustaleń Sądu z materiałem dowodowym zebrany w sprawie, poprzez błędne przyjęcie, że:

a) powód wykazał, iż rzeczywiście poniesione zostały wydatki związane z najmem pojazdu zastępczego mimo, iż powód nie przedstawił na tę okoliczność żadnych dowodów;

b) zostały spełnione wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela, podczas gdy powód nie wykazał, iż doszło do powstania szkody w majątku poszkodowanego w postaci uszczerbku konkretnej wartości, określonej w pieniądzu;

c) doszło do zapłaty za wynajem pojazdu zastępczego poprzez przelanie przez poszkodowanego na rzecz powoda wierzytelności przysługującej mu wobec pozwanego zakładu ubezpieczeń o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego i przez to doznał on uszczerbku w majątku, podczas gdy dopiero faktyczne poniesienie kosztów na taki najem kreuje szkodę majątkową.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia także o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, iż jego zdaniem pierwotna i jednocześnie wystarczająca przyczyna oddalenia powództwa tkwi w treści stosunku prawnego wykreowanego przez czynności prawne dokonane pomiędzy powodem a poszkodowanym, których celem było spowodowanie pokrycia kosztów najmu pojazdu zastępczego przez ubezpieczyciela sprawcy szkody z racji ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Zdaniem skarżącego zamierzonym skutkiem zawarcia tych umów było bezgotówkowe z punktu widzenia poszkodowanego zlikwidowanie szkody mającej postać niemożności przejściowego korzystania z należącego do niego, a uszkodzonego na skutek wypadku komunikacyjnego, pojazdu. Apelujący odwołał się do dyspozycji art. 659 § 1 i § 2 k.c. wskazując, iż przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nie oznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz, natomiast zgodnie z § 2 czynsz może być oznaczony w pieniądzach lub świadczeniach innego rodzaju. W świetle tej regulacji pozwany wskazał, że należy rozważyć, czy obowiązek uiszczenia czynszu może być spełniony zgodnie z treścią zobowiązania przez przeniesienie na wynajmującego prawa majątkowego służącego wcześniej najemcy. Dodał, że dopuszczalność spełnienia świadczenia najemcy pojazdu z tytułu najmu w wyżej opisany sposób nie przesądza jednak o tym, że wynajmującemu służyć będzie względem ubezpieczyciela sprawcy szkody roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej równej wysokości czynszu najmu pojazdu zastępczego. Apelujący odwołał się do § 3 pkt 2 zd. 2 umowy najmu pojazdu zastępczego z dnia 27 maja 2012 roku wskazując, że z regulacji tej wynika, iż zasadniczym sposobem spełnienia przez najemcę świadczenia z tytułu czynszu najmu pojazdu zastępczego jest przelew wierzytelności o naprawienie szkody polegającej na poniesieniu kosztów najmu pojazdu zastępczego. Apelujący podkreślił, że w świetle poglądów nauki prawa cywilnego wierzytelność, o jakiej mowa w pozwie nie istnieje od chwili zawarcia umowy ubezpieczenia do chwili zaistnienia zdarzenia losowego objętego ubezpieczeniem, albowiem zdarzenie to w chwili zawarcia umowy jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym. Zdaniem skarżącego nie ulega wątpliwości, że powód zawarł z poszkodowanym umowę przelewu wierzytelności o naprawienie szkody, albowiem do przelewu doszło po zaistnieniu zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Jednak w chwili przelewu wierzytelności zdaniem pozwanego nie były jeszcze sprecyzowane wszystkie elementy stosunku obligacyjnego istniejącego pomiędzy poszkodowanym najemcą, a ubezpieczycielem. Jednym z najważniejszych elementów takiego stosunku prawnego, determinującym zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela jest szkoda. W ocenie pozwanego szkoda tego rodzaju powstaje dopiero, gdy poszkodowany poniesie wydatki na zastąpienie uszkodzonego pojazdu np. na koszty najmu pojazdu zastępczego. Skoro zatem w chwili przelewu wierzytelności poszkodowany nie poniósł jeszcze żadnych kosztów, to w istocie powód nabył tylko ekspektatywę wierzytelności, której wysokość nie jest określona. Apelujący wywodził, iż z mocy postanowień zawartej umowy wynika, że poszkodowany nie był zobowiązany do uiszczenia czynszu najmu w pieniądzu, ponieważ dokonał cesji wierzytelności odszkodowawczej, która na skutek postanowień umowy najmu pojazdu zastępczego nie została określona co do wysokości. Zdaniem skarżącego brak takiego określenia skutkuje tym, że powód nie dysponuje roszczeniem wywodzącym się z tej wierzytelności o zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej - kwoty szkody poniesionej przez najemcę pojazdu zastępczego. Zgodnie z art. 6 k.c. udowodnienie szkody i jej wysokości obciąża powoda, który z tego faktu wywodzi skutki prawne. Apelujący podniósł, iż w okolicznościach

mniejszej sprawy to na powódzie ciążył obowiązek wykazania, że poszkodowany rzeczywiście poniósł koszty najmu pojazdu zastępczego. Okoliczności te nie zostały jednak przez powoda wykazane natomiast pozwany przeprowadził dowód przeciwny, tzn. wykazał, że okoliczności główne nie zostały udowodnione.

Wobec powyższego zdaniem apelującego wyrok Sądu I instancji został wydany na skutek błędnych ustaleń faktycznych polegających na niezgodności ustaleń Sądu z materiałem dowodowym zebrany w sprawie, co przesądza o tym, że apelacja jest uzasadniona i konieczna.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie przed Sądem II instancji.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podał, że wbrew twierdzeniom pozwanego Sąd I instancji w sposób wyczerpujący, trafny i spójny zinterpretował ogół przedstawionego mu materiału dowodowego, dokonując przy tym prawidłowych ustaleń faktycznych. Odnosząc się do konkretnych zarzutów, wskazał, iż nie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego a w szczególności art. 436 k.c. w zw. z art. 805 k.c. i art. 822 k.c., a także art. 6 k.c. Wskazał, iż zarzuty pozwanego co do naruszenia ww. przepisów wynikają wprost z odmiennej interpretacji pojęcia „szkoda” i terminu jej powstania. Powód odwołał się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 roku (sygn. akt III CZP 5/11) dotyczącej szkody majątkowej jako zobowiązania powstałego z tytułu umowy najmu pojazdu zastępczego, którą jest spełniony lub wymagalny czynsz. Powód wskazał ponadto, iż wbrew twierdzeniom pozwanego Sąd I instancji nie zwolnił powoda od obowiązku wykazania poniesienia kosztów najmu pojazdu zastępczego bowiem sam powód przedłożył dowody na tę okoliczność, okazując umowę najmu pojazdu zastępczego, protokoły zdawczy i odbiorczy, fakturę VAT i umowę przelewu wierzytelności. Podkreślił, że powód nie mógł przedstawić dowodu przekazania środków pieniężnych tytułem zapłaty bowiem umowa stron najmu przewidywała inny sposób rozliczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się bezzasadna.

Zgodnie z art. 382 kpc Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z regulacji tej wynika, że Sąd rozpoznający apelację orzeka na podstawie materiału zgromadzonego zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji, natomiast postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy, co oznacza, że wyrok Sądu drugiej instancji musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych.

W pierwszej kolejności należy, więc ustalić podstawę faktyczną rozstrzygnięcia oraz poddać ocenie te zarzuty apelacji, które odnoszą się do ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji.

Oceniając cały materiał dowodowy zebrany w sprawie Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany ustaleń faktycznych, dokonanych przez Sąd Rejonowy. Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził oraz szczegółowo i dokładnie ocenił dowody w niniejszej sprawie oraz trafnie określił ich prawne konsekwencje. Sąd drugiej instancji w całości tą ocenę podziela, przy czym nie ma potrzeby ponownego przytaczania tych samych argumentów w zakresie oceny.

Analizę zasadności zarzutów apelacji rozpocząć należało od zarzutu naruszenia prawa materialnego, tj. art. 361 § 1 k.c., którego naruszenie zdaniem apelującego polegało na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż powodowi przysługuje prawo do domagania się zapłaty kosztów wynajmu pojazdu zastępczego również w sytuacji, gdy poszkodowany nie poniósł wydatków związanych z najmem pojazdu zastępczego oraz od zarzutu naruszenia art. 436 k.c. w zw. z art. 805 k.c. i art. 822 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż odpowiedzialność gwarancyjna ubezpieczyciela za szkodę związaną z utratą możliwości korzystania z pojazdu w trakcie trwania jego naprawy powstaje w momencie zaistnienia zdarzenia szkodowego, podczas gdy szkoda powstaje dopiero z chwilą rzeczywistego poniesienia kosztów z tym związanych. Na wstępie koniecznym jest wskazać, iż Sąd Rejonowy swoje rozstrzygnięcie oparł na ustaleniu, że koszt wynajęcia pojazdu zastępczego stanowi szkodę pozostającą w normalnym

związku przyczynowym z kolizją mającą miejsce w dniu 27 maja 2012 roku. Ze stanowiskiem tym nie zgodził się pozwany. W świetle przedstawionych przez apelującego zarzutów przyjąć należy, iż stanowisko apelującego w istocie sprowadza się do odmiennego rozumienia pojęcia „szkoda” i czasu jej powstania.

Wprawdzie w kodeksie cywilnym brak bliższego określenia pojęcia szkody to jednak przyjmuje się, że pojęcie to obejmuje swoim zakresem zarówno szkodę majątkową, jak też szkodę niematerialną (uszczerbek niematerialny), przy czym ogólnie rzecz ujmując za szkodę materialną uważana jest powstała wbrew woli poszkodowanego różnica między obecnym jego stanem majątkowym a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1957 r. sygn. akt 2 CR 304/57, OSN 1958/III/ 76 oraz w uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1963 r. sygn. akt III PO 31/63, OSNCP 1964/7-8/128). Wstępne zastrzeżenie jest niezbędne, gdyż prowadzi do odróżnienia szkody od wszelakich uszczerbków, jakie zachodzą zgodnie z wolą samego zainteresowanego (czynności rozporządzające, zobowiązujące itp.). Określając natomiast wielkość wspomnianej różnicy, czyli ustalając wysokość szkody majątkowej, należy zazwyczaj odwoływać się do tzw. metody subiektywnej, która zakłada, że uwzględnieniu podlega szczególna wartość, jaką dla poszkodowanego miały naruszone dobra. Z kolei metoda obiektywna wymaga badania przeciętnej, powszechnej wartości dobra, a zatem odwołania się do wartości rynkowej rzeczy. Tę ostatnią metodę stosuje się, jeżeli tak stanowi przepis szczególny (np. art. 788 § 1, art. 801 § 1) lub też, gdy zawodzi metoda subiektywna. Jednakże ustalenie wartości szkody i wybór metody musi poprzedzić ustalenie, że szkoda w ogóle powstała.

Według § 2 art. 361, szkoda polega albo na stracie, którą poniósł poszkodowany (*damnum emergens*), albo pozbawieniu go korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono (*lucrum cessans*), gdzie pod pojęciem straty rozumie się pomniejszenie majątku poszkodowanego polegające na uszczupieniu aktywów (np. zniszczenie, utrata lub uszkodzenie określonych składników majątkowych albo obniżenie ich wartości), albo na przybyciu pasywów (np. powstanie nowych zobowiązań albo ich zwiększenie). Natomiast szkoda związana z utraconymi korzyściami ma zawsze charakter hipotetyczny i z reguły występuje obok rzeczywiście poniesionej straty. Postacie szkody polegającej na utraconych korzyściach są wielce zróżnicowane i jakkolwiek ustalenie jej jest hipotetyczne, to jednak poszkodowany musi ją wykazać z tak dużym prawdopodobieństwem, że uzasadnia ono przyjęcie w świetle doświadczenia życiowego, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1979 r. sygn. akt II CR 304/79 OSNCP 1980/ 9/164).

Uwzględniając powyższe wskazówki teoretyczne powód winien wykazać, że w jego majątku nastąpił uszczerbek chociażby w jednej z wyżej wymienionych postaci czemu powód zdaniem Sądu I instancji sprostał. Sąd Okręgowy podziela to stanowisko. Podnieść należy, iż w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z dwoma rodzajami szkody. Pierwsza z nich to szkoda o charakterze niepieniężnym wyrażająca się w braku możliwości korzystania z pojazdu zastępczego. Druga to szkoda o charakterze pieniężnym, polegająca na poniesieniu kosztów najmu pojazdu zastępczego. Szkoda niepieniężna nie ma znaczenia dla niniejszego postępowania. Szkoda pieniężna powstała natomiast w majątku poszkodowanego w dniu ustania stosunku najmu i powstania roszczenia wynajmującego o zwrot kosztów najmu. Z chwilą powstania szkody o charakterze pieniężnym powstała jednocześnie wierzytelność o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego, którą to wierzytelnością poszkodowany mógł swobodnie dysponować. Koszt najmu pojazdu zastępczego w przedmiotowym stanie faktycznym został przez poszkodowanego poniesiony. Nastąpiło to poprzez przeniesienie na rzecz powoda wierzytelności przysługującej poszkodowanemu względem pozwanego z tytułu odszkodowania, w zakresie kosztów najmu pojazdu zastępczego. Już bowiem samo powstanie wymagalnej wierzytelności o zapłatę czynszu najmu przysługującej najemcy wobec poszkodowanego (wynajmującego) powoduje powstanie u tego ostatniego nowych lub zwiększenie się istniejących pasywów. Zwiększenie się pasywów lub powstanie nowych jest niczym innym jak tylko poniesieniem straty przez poszkodowanego w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10 lipca 2008 roku (sygn. akt III CZP 62/08, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 106) wskazując, iż pojęcie strat jakie poszkodowany poniósł w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. obejmuje także niezaspokojone przez poszkodowanego, wymagalne zobowiązanie na rzecz osoby trzeciej. Sąd Okręgowy podziela powyższe stanowisko Sądu Najwyższego uznając, iż koszty najmu pojazdu zastępczego, choć nie pokryte bezpośrednio przez poszkodowanego mogą wchodzić w skład szkody. Poszkodowany przenosząc bowiem wymagalną wierzytelność

z tytułu czynszu najmu na rzecz powoda (najemcy) dokonał w ten sposób zapłaty. Podkreślić w tym miejscu należy, iż przenoszona wierzytelność już istniała i była skonkretyzowana co do wysokości (iloczyn stawki za dobę i ilości dni najmu) oraz podstawy faktycznej i prawnej. Zdaniem Sądu Okręgowego intencją Sądu Najwyższego wyrażoną w orzeczeniu z dnia 17 listopada 2011 roku (sygn. akt III CZP 5/11), na które powołuje się pozwany, było podkreślenie jedynie tego, iż sam fakt utraty możliwości korzystania z uszkodzonego pojazdu nie stanowi szkody majątkowej i tym samym nie daje uprawnienia do domagania się zryczałtowanych kosztów najmu pojazdu zastępczego, który nie został wynajęty. Inne rozumienie uzasadnienia tej uchwały prowadziłoby w istocie do niebezpiecznej praktyki wyeliminowania z rynku usług polegających na wynajmie pojazdów zastępczych rozliczanych w sposób bezgotówkowy, co jest obecnie powszechną praktyką.

Mając na uwadze powyższe, Sąd II instancji stanął na stanowisku, iż nie można podzielić powyższych zarzutów apelacyjnych, gdyż są one jedynie próbą odmiennej interpretacji pojęcia „szkoda”, dokonanej w taki sposób, by odpowiadała ona potrzebom przedmiotowego procesu.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu apelacyjnego tj. naruszenia art. 233 k.p.c. wskazać należy, że nie może on zastać uznany za skuteczny. Strona skarżąca nie podjęła się bowiem wskazania na konkretne uchybienia zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, których w miał się dopuścić Sąd I instancji w swojej ocenie dowodów. W tym miejscu podzielić należy stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który wskazał, iż „skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu”. Wskazać należy, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd I instancji zostało przeprowadzone bez uchybień, zgromadzone dowody poddano wnikliwej ocenie prawidłowo ustalając w ten sposób stan faktyczny sprawy. Tak przeprowadzona ocena dowodów nie ma cech dowolności. Również w istotnych ustaleniach Sądu Rejonowego, mających wpływ na rozstrzygnięcie, nie można dopatrzeć się sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym. Powód w sposób skuteczny przedstawił fakty dla siebie prawotwórcze i dowody na ich poparcie. Przedstawiona umowa najmu pojazdu zastępczego, protokół zdawczy i odbiorczy, faktura VAT za czynsz najmu oraz umowa przelewu wierzytelności w sposób jednoznaczny przesądzają o słuszności twierdzeń strony powodowej. Z przedłożonych przez powoda ofert firm konkurencyjnych, wynika jednoznacznie, że zastosowane przez powoda stawki za wynajem na poziomie 390 złotych netto za dobę są stawkami średnimi obowiązującymi na rynku za tego typu specjalistyczny pojazd. Pozwany dowodów tych nie tylko nie obalił, ale nawet nie próbował tego uczynić, nie zaoferował bowiem żadnych dowodów przeciwnych ograniczając się jedynie do głośownego zakwestionowania żądania powoda. W tym miejscu podkreślić wypada, że przeprowadzenie oceny zgromadzonego materiału dowodowego niezgodnie z intencją strony nie oznacza naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. również wówczas, gdy z dowodów można wywieść inne wnioski niż przyjęte przez sąd orzekający.

Uwzględniając zatem całokształt powyższych rozważań rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji należało ocenić jako odpowiadające prawu, co skutkowało oddaleniem przez Sąd Okręgowy apelacji pozwanego jako bezzasadnej (art. 385 k.p.c.). O kosztach postępowania przed Sądem drugiej instancji orzeczono w punkcie II wyroku na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 13 ust. 1 pkt 1 w związku z § 6 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Na koszty procesu zasądzone na rzecz strony powodowej składają się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 600 złotych.

SSO P. Sałamaj SSO A. Woźniak SSR (del) N. Pawłowska – Grzelczak